

Väestöliiton syyskokous 30.11.2020

Kannanotto

Perheitä, lapsia ja nuoria ei saa jättää yksin kärsimään korona-ajan vaikutuksista

Koronaepidemia ja sen jälkeen alkava jälleenrakennuksen aika haastaa Suomen parantamaan sosiaali- ja terveys- ja muiden hyvinvointipalvelujen saatavuutta, luomaan uudenlaisia matalan kynnyksen palveluja, vahvistamaan yhteisöllisyyttä, tasa-arvoa ja toiveikkuutta sekä luomaan lapsille ja nuorille osallistumisen mahdollisuuksia. Pandemian jälkihuollossa tulee kiinnittää erityistä huomiota niihin perheisiin, lapsiin nuoriin, jotka ovat vaarassa jäädä syrjään.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) 4.11.2020 julkistama tilannekatsaus koronaviruksesta avaa koronaepidemian vaikutuksia hyvinvointiin, palveluihin ja talouteen. Katsauksen mukaan tukea tarvitsevien asiakkaiden määrä on kasvanut äitiys- ja lastenneuvolassa, koulu- ja opiskeluterveyden-huollossa sekä lapsiperheiden sosiaalipalveluissa ja lastensuojelussa. Opiskelijahuollon henkilökunnan huoli nuorista aikuisista on kasvanut. Suomessa oli 9.11.2020 mennessä todettu kaiken kaikkiaan 17 887 koronatartuntaa. Suomen väestöön suhteutettuna tapausmäärien kokonaisilmaantuvuus on 323 tapausta 100 000 asukasta kohden.

Perusterveydenhuolto on ruuhkautunut. Epidemia on heikentänyt selvästi mm. neuvoloiden, koulujen ja opiskeluterveydenhuollon palveluja. Samaan aikaan lasten ja perheiden tuen tarve on kasvanut. Perheitä ovat sairastavuuden lisäksi kuormittaneet koulujen ja päiväkotien sulkemiset, etäkoulun ja etätöiden yhdistäminen, työllisyystilanteen heikentyminen ja omista ikääntyvistä vanhemmista huolehtiminen. On tärkeä arvioida myös sitä, miten sukupuolten välinen tasa-arvo on toteutunut kotona tehtävässä hoivatyössä ja arjen sujuvuudesta huolehtimisessa korona-aikana.

Lasten ja nuorten jaksaminen ja sosiaaliset suhteet ovat olleet korona-ajan rajoitusten myötä koetuksella. Yhdeksättä kuukautta jatkuva poikkeustilanne on kasvu- ja nuoruusiässä hyvin pitkä aika. Koronarajoitukset vaikuttavat voimakkaammin nuorten elämään kuin aikuisiin, joilla on jo enemmän perspektiiviä, johon tilanteen voi suhteuttaa. Välttämättömät rajoitukset ovat hankaloittaneet koulunkäyntiä, opiskelua ja harrastustoimintaa. Ystävien tapaaminen ja nuorten seurustelu ovat vaikeutuneet. Yksinäisyys ja osattomuus on lisääntynyt.

Kotiin tuotavat ja verkossa toimivat palvelut tukevat ihmisten arkea ja jaksamista. Väestöliitto tarjoaa asiantuntijan keskusteluapua maksuttomissa puhelin- ja chat-palveluissa. Palveluilla tuetaan korona-ahdistuksesta kärsiviä jaksamisessa, intiimeissä ihmissuhteissa, perhe-elämässä ja yksinäisyyden tunteissa.

Väestöliiton toimenpide-ehdotukset perheiden, lasten ja nuorten tarpeisin vastaamiseksi

1. Perheiden, lasten ja nuorten palveluja on kehitettävä määrätietoisesti osana sosiaali- ja terveyskeskusten uudistamista ja rakentamalla palveluja yhteistyössä sektorirajat ylittäen.
2. Neuvoloiden, varhaiskasvatuksen, oppilashuollon, nuorisotoimen ja sosiaalitoimen välistä yhteistyötä on lisättävä.
3. Perheiden varhaista ja ongelmia ehkäisevää tukea on pitkäjänteisesti vahvistettava.
4. Vauvaperheiden jaksamisen tueksi kotipalvelun palveluseteli otetaan käyttöön perheiden tukemiseksi kaikissa kunnissa.
5. Kotipalvelupäätös on voitava saada myös varhaiskasvatuksen tai koulun oppilashuollon kautta.
6. Lasten ja nuorten turvataitojen ja aggressionhallinnan opetukseen on investoitava.
7. Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseksi harrastustoimintaa on tuettava.
8. Maksuttomia asiantuntijavetoisia verkkopalveluja tarvitaan enemmän.
9. Pandemian jälkihuollossa on tunnistettava kaikkein heikoimmassa asemassa olevat perheet, lapset ja nuoret ja vastattava heidän palvelujen ja tuen tarpeisiinsa.
10. Selvitetään myös koronan vaikutuksia kotona tehtävän hoivatyön tasa-arvoon ja tunnistetaan tähän liittyviä epäkohtia.